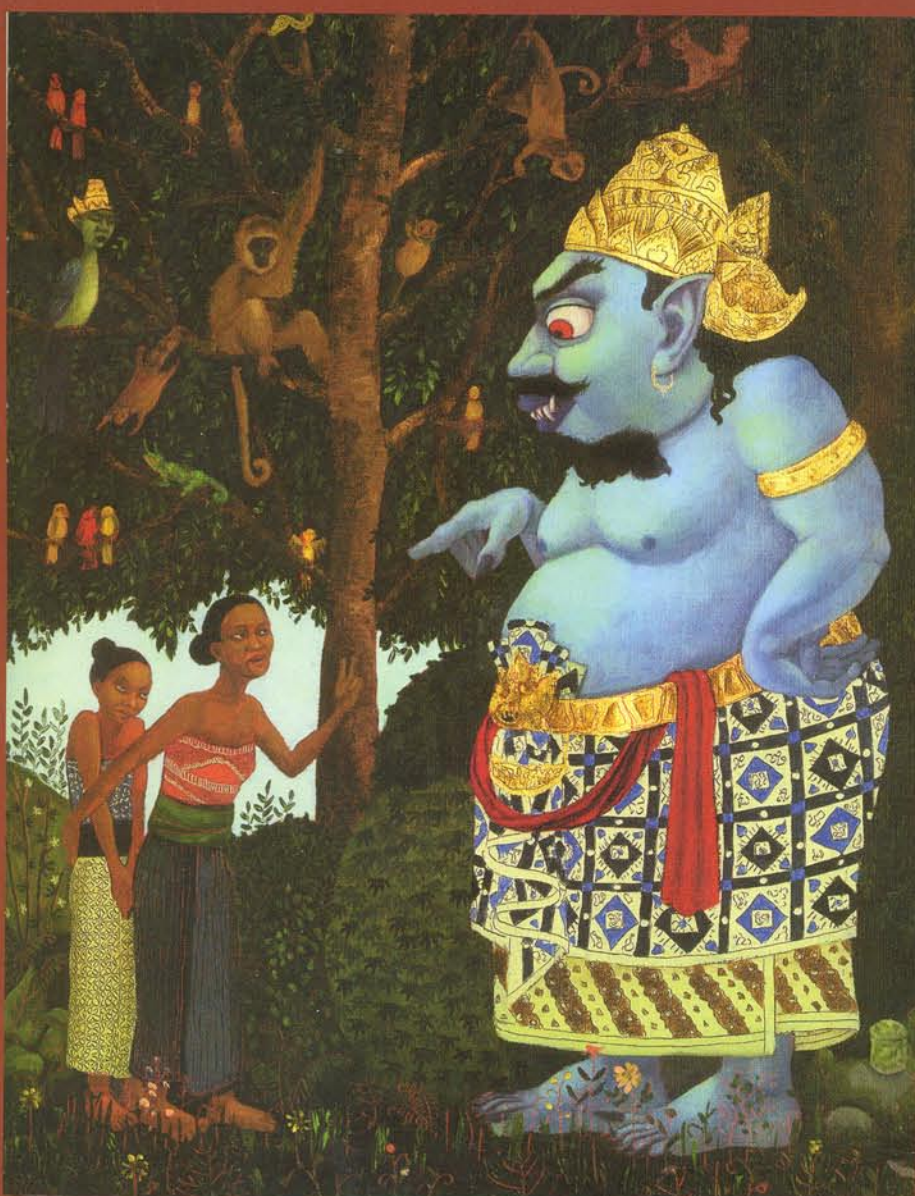

Kincskereső

IRODALMI FOLYÓIRAT TIZENÉVESEKNEK

2008. március - április

Ha kezdeti idegenkedésünktől megszabadulva átolvassuk ezeket a távolról jött meséket, nagyon meglepődünk: sokkal inkább hasonlítanak a mi magyar meséinkhez, vagy akár Európa akármely népének meséihez, mint amennyire különböznek tőlük. Ismerősek a történetek, a fordulatok, hősök, a szörnyek, a póruł járt gonoszok és gonosz mostohák, a szerencsájüket megtaláló legkisebb fiúk – szegénylegények vagy királyfiak –, csak itt nem három van belőlük, hanem egy másik mágikus szám, a hetes adja mennyiségüket, elkergetett szépséges mostohalányok, ezekből is jobbra hét van.

Mesékből, mítoszokból a következő mágikus számokat ismerjük: 3-as, 7-es, 9-es (mint a 3-asnak a megháromszorozása), 13-as. Ha átgondoljuk e mágikus jelleg kialakulásának okát, elcsodálkozhatunk, milyen egyszerű a magyarázat. A civilizáció kezdetén feltehetőleg elsőként a *kettes számrendszer létezett*. (Számítógépeink ma újra ezzel számolnak.) Ennek nyomát tetten érhetjük azokban a nyelvekben, amelyek így számolnak: 1, 2, sok. A mágikus hármas az első, a kettes számrendszeren túllépő *különös mennyiség* kifejezése.

A mágikus 7-es egy másik számrendszeren, a 6-os alapún lép egyel túl (hatos alapú a kör- és óra-beosztásunk), és rengeteg dolog mutatkozik hetes alakban: a világ 7 csodája, a hét napjai, a szivárvány hét színe, heten mint a gonoszok, Hófehérke 7 törpéje, „hetedhét országra szóló lakodalmat csaptak”, Bartók és Balázs Béla ope-

rájában, *A Kékszakállú herceg várá-ban* 7 ajtó van, „Be vagy zárva a Hét Toronyba” – mondja József Attila (*Karóval jöttél...*), egy másik versének már a címe is: *A hetedik*, és ebben a versben szakaszonként ismétlődik, monotóniájával a fenyegetettség fokozva, „a hetedik te magad légy”.

A 13-as a hatos megkétszerezéséből differenciálódott 12-es számrendszeren túli „még egy”, a *rendszerbe nem illeszthető különös*. A 12-essel igen sokféle mennyiséget mérünk: ennyi a hónapok száma, a nap kétszer 12 órára tagolódik, 12-en vannak az Olümposz istenei, Héraklész, a legerősebb görög hős 12 munkát végez, 12 vad-hattyú repül Andersen meséjében stb. A 12-ön egyel túllépő 13-as a legfélelmetesebb, hiszen a létező archaikus számrendszerek közül az utolsó fölé kerül, mintegy mutatva, hogy létezik az ismeretlen, titokzatos mennyiség. Csipkerózsikát az utolsónak érkező 13-ik tündér varázsolja el, december 13-a a munkájával el nem készülő – tehát a megszabott időmennyiséget túlhaladó – Luca napja, Krisztus keresztrefeszítéséhez 13 stáció vezet, Amerikában sok szállodában nincs 13-ik emelet, ha babonásak vagyunk, nem ülünk sehoh a 13-as székre. Mindezeket a példákat ki-kij saját ismereteiből bővítheti. A lényegük tehát ezeknek a mágikus-misztikus számoknak, hogy *nem férnek bele az éppen adott számrendszerbe, ezért különösek, s mint ilyenek, félelmetesek*. Európában, így nálunk is, a 3-as szám uralkodik, a jávai népmesékben a 7-es.

Szepes Erika

Gyönyörű könyvet adott ki a Naphegy Kiadó. A Sziklavirág jávai népmeséket kínál az olvasóknak. Ezeket Kiss Márta gyűjtötte, fordította és (főleg!) illusztrálta. Képei olyan sajátos, megragadó, csodálatos világot varázsolnak elénk, hogy igyekeztünk minél többet bemutatni belőlük. (Még a színes reklámfelületünket is feláldoztuk ennek érdekében.) A könyv bemutatójára az indonéz nagykövetségen került sor. A bemutató előadásra Szepes Erikát, a jeles tudóst kérték meg. (Olvasóink elsősorban szépíróként ismerik.) Ebből az előadásból közlünk egy rövid részletet.

(A szerk.)